

“ Visbestand in de plas Koolhofput in Nieuwpoort anno 2026 “

1. Inleiding

In het Vlaamse Gewest bevinden zich in elke provincie diverse stilstaande wateren en enkele beken. Deze wateren hebben een belangrijke functie voor de openbare visserij.

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) is verantwoordelijk voor het visstandbeheer in deze wateren.

Het ANB heeft ATKB opdracht gegeven voor het uitvoeren van een visstandonderzoek in de plas Koolhofput in de provincie West-Vlaanderen in 2022.

De Koolhofput ligt in een gelijknamig recreatiegebied. De plas heeft een oppervlakte van 10,78 hectare en een oeverlengte van 1.360 meter. De gemiddelde diepte is 2 meter. Lokaal zijn tijdens het onderzoek dieptes tot 9 meter gemeten. Dit in tegenstelling tot de gegevens in de uitvraag van het ANB.

De Koolhofput is ontstaan door zanduitgravingen voor de aanleg van de snelweg Jabbeke-Veurne-Calais in 1978.

De oevers van de plas zijn veelal begroeid met riet. In het kader van een herinrichtingsproject zijn natuurvriendelijke oevers gerealiseerd.

De Koolhofput wordt doorkruist door de Koolhofvaart en dient als buffer voor het opvangen van piekafvoeren. Een deel van de plas is gereserveerd voor hengelaars.

Het vorige visserijkundige onderzoek is uitgevoerd in 2016 (de Bruijn & Vis, 2017).

[Zie: Bron/Referentie in de bijlage]

2. Visbestand

Voor het presenteren van de bestandschattingen zijn de gevangen vissoorten ingedeeld in ecologische groepen en gilden.

De indeling in "*ecologische groepen*" wordt beschreven in het Handboek Hydrobiologie (Bijkerk *et al.*, 2014). De ecologische groepen zijn voornamelijk gebaseerd op voedselvoorkeur. Dit hangt samen met de lengte van de vissoorten: kleine exemplaren benutten ander voedsel (bijvoorbeeld zoöplankton) dan grote exemplaren (die veelal macrofauna of kleine vissen eten). Voor snoek wijkt de indeling af van de overige vissoorten, omdat deze vooral uitgaat van de voorkeur van deze soort voor een bepaald type habitat.

Naast ecologische groepen zijn de vissoorten ingedeeld in "*stromingsgilden*" volgens FAME (Noble & Cowx, 2002). De afkorting FAME staat voor Fishbased Assessment Method for the Ecological status of European rivers.

De indeling in stromingsgilden is gebaseerd op de voorkeur van soorten voor stromend dan wel stilstaand water.

Er worden *drie stromingsgilden* onderscheiden:

- Eurytopen: soorten die geen specifieke voorkeur hebben voor stromend of stilstaand water;
- Limnofielen: soorten met een voorkeur voor stilstaand water;
- Rheofielen: soorten met een voorkeur voor stromend water.

De bemonsteringen in de Koolhofput zijn uitgevoerd op 4 november 2022.

a) Vissoortensamenstelling

In de Koolhofput zijn 5 vissoorten aangetroffen, namelijk aal, brasem, driedoornige stekelbaars, karper en gibel.

Alle aangetroffen vissoorten behoren tot het eurytope gilde.

Tijdens de bemonstering is eveneens gelet op de aanwezigheid van kreeften en/of krabben. In totaal is één Chinese wolhandkrab aangetroffen op locatie KP_EL2.

Daarnaast zijn in de oeverzone veel quaggamossels aangetroffen.

Vergelijking met een eerder visstandonderzoek

In 2016 (de Bruijn & Vis, 2017) is eerder onderzoek gedaan naar de visstand in de Koolhofput.

In Tabel 9 in bijlage is een vergelijking gegeven tussen de soortensamenstelling in 2016 en 2022.

Ten opzichte van 2016 is het aantal aangetroffen soorten in 2022 fors lager. De soorten baars, blankvoorn, kolblei, pos, snoek, snoekbaars, rietvoorn, tiendoornige stekelbaars en vetje zijn in 2022 niet meer aangetroffen.

Gibel is alleen in 2022 gevangen.

Uit de hengelvangstgegevens wordt wel duidelijk dat voornachtigen nog steeds aanwezig zijn in het water. In 2022 bestonden de hengelvangsten voor 71% uit voornachtigen. Dit duidt erop dat de bemonstering van de visstand in 2022 niet representatief was.

Tijdens de bemonstering in 2022 was er mogelijk reeds sprake van winterconcentraties. Hierdoor is vis minder homogeen in het water verspreid en is het dus moeilijker om een representatief beeld van de aanwezige visstand te krijgen. In 2016 zijn de bemonsteringen uitgevoerd in augustus. In deze periode is vis het meest homogeen over het water verspreid.

b) Omvang van het visbestand

In Tabel 2 en Tabel 3 in bijlage is de geschatte omvang van het visbestand in de Koolhofput weergegeven in kilogram en aantal per hectare.

De omvang van het visbestand in de Koolhofput is geschat op 215,2 kg/ha en 262 stuks/ha.

Op basis van biomassa bestaat het geraamde bestand met name uit brasem (94%).

Op basis van aantallen is eveneens brasem het meest frequent aangetroffen (55%), gevolgd door driedoornige stekelbaars (36%) en aal (8%).

De visstand was tijdens het onderzoek niet homogeen verdeeld als gevolg van winterclusteringen. Hierdoor is twijfel ontstaan over de mate van representativiteit van de bemonsteringen.

Vergelijking met een eerder visstandonderzoek

In Tabel 10 in bijlage is een overzicht gegeven van de geraamde bestanden van de meest voorkomende soorten en van het gehele water in 2016 (de Bruijn & Vis, 2017) en 2022.

Op basis van biomassa is het visbestand in 2022 met 215 kg/ha fors hoger geraamd dan in 2016 (38,8 kg/ha).

Op basis van aantallen is het visbestand in 2022 met 262 stuks/ha juist lager geraamd dan in 2016 (330 stuks/ha). Mogelijk is het lagere bestand in 2016 het gevolg van de inzet van de wonderkuil. Van dit vangtuig is het bekend dat de grotere vis zich moeilijk laat vangen. Dat is ook de reden waarom het in het Handboek hydrobiologie niet als standaard vangtuig is opgenomen.

Als gekeken wordt naar de verschillende soorten dan is vooral het bestand aan brasem in 2022 met 202,4 kg/ha en 144 stuks/ha fors hoger geraamd dan in 2016 (24,3 kg/ha en 31 stuks/ha). Dit komt vooral door het aantreffen van veel grote brasems in 2022.

Bij de overige vissoorten is de geraamde biomassa in 2022 vergelijkbaar met de biomassa in 2016. Dit onderschrijft de eerdere constatering over de inzet van de wonderkuil.

Tijdens de bemonstering in 2022 is het overgrote deel van de vissen op locatie KP_ZE1 gevangen (94%).

Op de overige locaties is bijna geen vis gevangen. Dit duidt erop dat er tijdens de bemonstering reeds sprake was van winterclustering. De clustering van vis maakt een representatieve bestandschatting lastig.

Daarnaast was het water op locatie KP_EL1 tijdens de bemonstering licht brak. Het water staat via een gemaal in verbinding met de IJzer. Bij uitwisseling van water kunnen er licht brakke omstandigheden ontstaan. De meeste vissen kunnen zich onder brakke omstandigheden moeilijk handhaven. Mogelijk hebben deze omstandigheden de verspreiding van vis beïnvloed.

Wolvertem, juni 2026

VERBEIREN Marc

Bron/Referentie

ONDERZOEK NAAR HET VISBESTAND IN ENKELE STILSTAANDE WATEREN IN HET VLAAMSE GEWEST IN 2022 - PERCEEL 2 – PVC WEST-VLAANDEREN

Kenmerk: 20220907/rap05
Status rapport: Definitief
Versie: 1
Datum: 19 juni 2023

Auteur: MSc. N. Bleile
Kwaliteitscontrole: Ing. J. van Giels

Opdrachtgever: Agentschap voor Natuur en Bos
Provincie West-Vlaanderen
Koning Albert I-laan 1/2 bus 74
8200 Brugge

Contactpersoon: dhr. A. Dillen

TABEL 9

Tabel 9 Soortsamenstelling in de Koolhofput in 2016 en 2022.

Gilde	Vissoort	2016	2022
Eurytoop	Aal	x	x
	Baars	x	-
	Blankvoorn	x	-
	Brasem	x	x
	Driedoornige stekelbaars	x	x
	Giebel	-	x
	Karper	x	x
	Kolblei	x	-
	Pos	x	-
	Snoek	x	-
	Snoekbaars	x	-
Limnofiel	Rietvoorn	x	-
	Tienddoornige stekelbaars	x	-
	Vetje	x	-
Totaal		13	5

x = aangetroffen in het betreffende jaar; - = niet aangetroffen

TABEL 2

Tabel 2 Raming van het visbestand in de Koolhofput (kg/ha) in 2022.

Gilde	Vissoort	Totaal	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41
Eurytoop	Aal	3,9	-	-	0,1	0,5	3,4
	Brasem	202,4	0,0	-	-	-	202,4
	Driedoornige stekelbaars	0,1	-	0,1	-	-	-
	Giebel	1,6	-	-	-	-	1,6
	Karper	7,1	-	-	-	-	7,1
	Subtotaal	215,2	0,0	0,1	0,1	0,5	214,5
		ecologische indeling voor snoek					
		Totaal	0-15	16-35	36-44	45-54	>54
	Totaal	215,2					

0,0 = <0,05 kg/ha; - = niet aangetroffen

TABEL 3

Tabel 3 Raming van het visbestand in de Koolhofput (stuks/ha) in 2022.

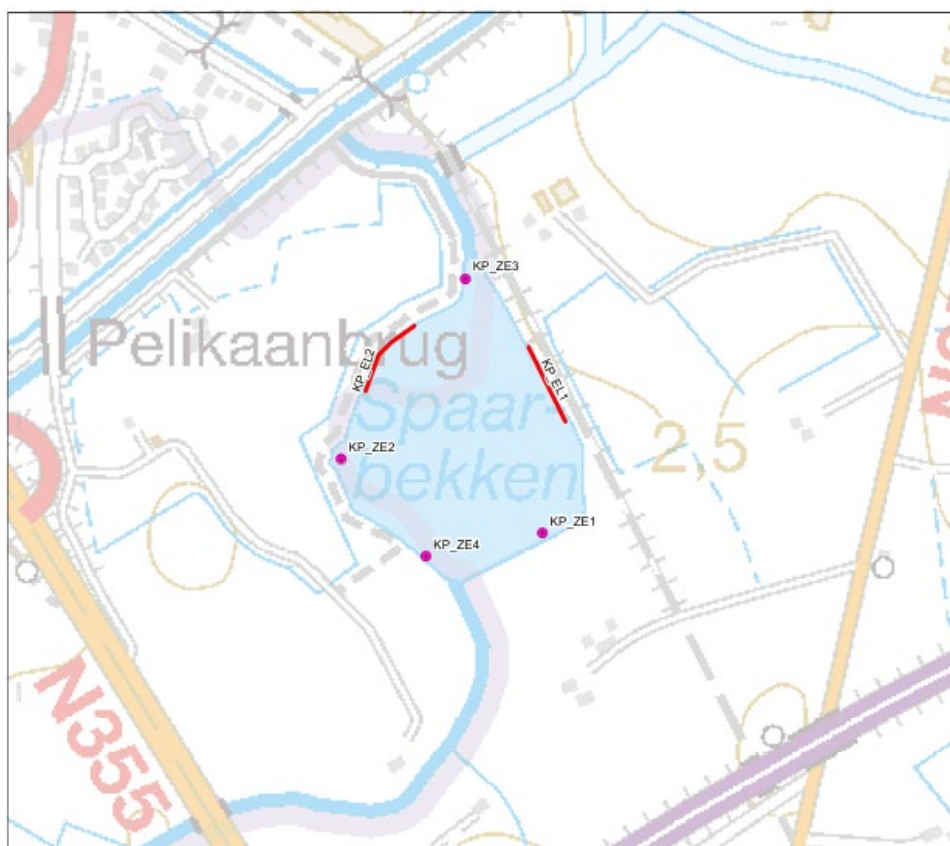
Gilde	Vissoort	Totaal	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41
Eurytoop	Aal	20	-	-	3	10	8
	Brasem	144	1	-	-	-	143
	Driedoornige stekelbaars	95	-	95	-	-	-
	Giebel	1	-	-	-	-	1
	Karper	2	-	-	-	-	2
	Subtotaal	262	1	95	3	10	154
		ecologische indeling voor snoek					
		Totaal	0-15	16-35	36-44	45-54	>54
	Totaal	262					

0 = <0,5 stuks/ha; - = niet aangetroffen

TABEL 10

Tabel 10 Verschil in het visbestand (kg/ha) van de meest voorkomende soorten in 2016 en 2022.

Vissoort	2016	2022
Aal	3,3	3,9
Blankvoorn	2,2	-
Brasem	24,3	202,4
Karper	6,1	7,1
Overig	2,9	1,8
Totaal	38,8	215,2

Visstandonderzoek Vlaanderen
Koolhofput
Overzichtskaart

Trajecten

- Elektro
- Zegen (175 m)

0 25 50 100 150 200 m

Projectnummer: 20220907
Projectnaam: Visstandonderzoek Vlaanderen
Bekendingsnummer: 16119 V02
Datum: 4 mei 2023
Tekenaar: NS
Opdrachtgever: Agentschap voor Natuur en Bos

ATKB voor natuur en leefomgeving
Telefoon: 088-1151000 | Email: info@atkb.nl